

Uithuisplaatsingen vereisen wetenschappelijk onderzoek

door Mieke Krol & Richard Korver

Geen van de recente onderzoeken naar de uithuisplaatsing van kinderen in de toeslagenaffaire biedt echt inzicht in de toedracht, stellen jeugdrechtsadvocaten Mieke Krol en Richard Korver. Ze pleiten voor onafhankelijk, wetenschappelijk onderzoek.

Het onderzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid naar de toeslagenouders en de uit huis geplaatste kinderen is een gemiste kans, schreven wij op 22 maart 2022 in het AD. We stelden dat het onderzoek onvolledig zou zijn aangezien de uitkomst van dat onderzoek geen compleet beeld kon geven over de omvang van de uithuisplaatsingen. Het betrof immers een onderzoek op 'systeemniveau'.

Uiteindelijk bleken de zorgen terecht, doordat er een systeemanalyse en niet een individuele analyse heeft plaatsgevonden. Er is niet echt gekeken naar concrete zaken. De betrokken justitiabelen hadden daarom niets aan dit onderzoek. De Inspectie ging in het algemene onderzoek ook niet echt in op de samenloop tussen de schuldenproblematiek van de ouders en de uithuisplaatsing van hun kinderen. Was er nou wel of niet een samenloop? De Inspectie liet het in het midden.

In de Tweede Kamer riep Pieter Omtzigt in 2021 al dat er een onafhankelijk onderzoek moest komen. Verder vroeg de Kamer de regering voorstellen te doen hoe en wanneer de kinderen en ouders herenigd kunnen worden waar de uithuisplaatsingen nog voortduren. Op 10 februari 2023 schreven wij opnieuw een opinie. Want wat was de stand van zaken over dat onafhankelijk onderzoek? Het leek erop dat de toenmalige minister de dossiers liever gesloten hield voor vreemde ogen: dat onafhankelijk onderzoek was er nog steeds niet. Wel is er toentertijd een wet door de Kamer gekomen om gegevens van ouders en kinderen vrij te geven aan instanties zoals de Raad voor de rechtspraak, de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen. Vreemd. Waarom wel alle instellingen die zelf de uithuisplaatsingen mogelijk maakten de kans geven om te kijken hoe ze het zelf hebben gedaan, maar echt onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek, zoals de Rijksuniversiteit Groningen voorstelde, onmogelijk maken? Dat onderzoek had in 2022 al een opzet waardoor duidelijk kon worden of er kinderen ten onrechte uit huis waren geplaatst door de schulden die de overheid aan de ouders oplegde. Het gaf bovendien mogelijkheden om dossiers te vinden waar gezinshereniging echt ter hand zou moeten worden genomen. Uiteindelijk heeft deze wet de mogelijkheid geboden voor wetenschappelijk onderzoek, maar zonder opdracht, geen onderzoek. U raadt het al: die opdracht kwam er niet.

Inmiddels is het nu mei 2025 en wat is de stand van zaken?

Het rapport van de Commissie-Hamer die de opdracht kreeg om onderzoek te doen, is eindelijk klaar. Dat rapport legt het totale disfunctioneren van de jeugdzorg duidelijk bloot. Dat is nadrukkelijk niet alleen het geval in zaken van toeslagenouders die te maken hebben met jeugdzorg maar veel breder.

Maar ook Hamer trekt geen stevige conclusies. Het rapport van Hamer gaat ervan uit dat er waarschijnlijk een samenhang is tussen de schuldenproblematiek van de ouders en de uithuisplaatsingen. Maar wat is 'waarschijnlijk'? Waarom niet echt een wetenschappelijk onderzoek dat het duidelijk maakt? Helemaal zorgelijk is dat de betrokken instellingen eigenlijk demonstreren waarom een slager niet zijn eigen vlees moet keuren. De Raad voor de Kinderbescherming, de Rechtspraak en de gecertificeerde instellingen hebben allemaal hun eigen dossiers onderzocht. U raadt het al: wij van WC-Eend hebben geen samenhang gevonden.

Wat Hamer ons leert en wat de gedupeerde ouders recent in hun noodkreet hebben geroepen, moet ook echt gebeuren, namelijk: onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek met daarbij een multidisciplinaire analyse of ouders en kind weer herenigd kunnen worden. Echt onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek is nodig om te kunnen verklaren hoe die uithuisplaatsingen tot stand kwamen.

Het zou het kabinet sieren om alsnog na drie jaar de opdracht te geven voor aanvullend en verdiepend wetenschappelijk onderzoek. Nog langer wachten, betekent dat straks alle kinderen volwassen zijn. Dan wordt de potentiële schade(claim) alleen maar groter.

Mieke Krol & Richard Korver, jeugdrechtsadvocaten.

Bron: <https://magazine.advocatenblad.nl/2025-04/uithuisplaatsingen-vereisen-wetenschappelijk-onderzoek/>?

fbclid=IwY2xjawKIHnxleHRuA2F1bQIxMABicmlkETB4WkZoTUhYbHRuY0tQZIZIAR46sZMgmZiFyOrKf2Hrim7d2Ca3Q4nvgEaF3l_yBYKgiGWjpVcgINwXqkA_Rw_aem_PJK83Vo05FkxcEPz2OjG2A&sfnsn=wa